

RIKSARKIVAREN

Mattilsynet
Postboks 383
2381 BRUMUNDDAL

Deres ref
2013/101103

Vår ref.
2013/12398 HANKNU

Dato
12.6.2013

Vedtak om bevaring og kassasjon - Statens næringsmiddeltilsyn

Vi viser til brev av 8. mai 2013, hvor Mattilsynet har oversendt forslag til bevaring og kassasjon for papirarkivene etter Statens næringsmiddeltilsyn (SNT).

I tråd med tilsendte forslag vedtar Riksarkivaren følgende:

Sakarkivet til SNT skal bevares, med følgende unntak:

- Materiale knyttet til overvåking, kartlegging og produkttilsyn med fremmedstoffer i næringsmidler (punkt 11.1 i planen) kan kasseres. Dog skal saker av prinsipiell art bevares.
- Materiale knyttet til næringsmiddelbasert sykdom (punkt 11.2 i planen) kan kasseres i sin helhet.
- Materiale knyttet til import, eksport, markedsføring og omsetning av næringsmidler (punkt 11.3 i planen) kan kasseres. Dog skal saker av prinsipiell art bevares.
- Materiale knyttet til autorisering og godkjenning av virksomheter – kjøtt, fisk, egg, melk (punkt 11.4 i planen) kan kasseres i sin helhet.
- Alle spesialserier skal bevares.

Møtebøker, kopibøker, elektroniske og innbundne journaler skal bevares, jf. arkivforskriften § 3-20.

Mattilsynet avgjør selv hvor lenge materialet som kan kasseres må oppbevares av administrative og juridiske hensyn.

Med hilsen

Ivar Fønnes
riksarkivar

Hans Knut Trælhaug
arkivar

Ugradert

-

Riksarkivet
Postboks 4013 Ullevål Stadioen
0806 OSLO

Deres ref:
Vår ref: 2013/101103
Dato: 08.05.2013
Org.nr: 985 399 077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

SØKNAD OM GODKJENNING AV BEVARINGS- OG KASSASJONSPLAN FOR STATENS NÆRINGSMIDDELTILSYN

Mattilsynet søker Riksarkivet om å få godkjent bevarings- og kassasjonsregler for papirarkivene etter Statens Næringsmiddeltilsyn (SNT).

Med hilsen

Bente Storsveen
Seksjonssjef

Vedlegg: Bevarings- og kassasjonsplan for Statens Næringsmiddeltilsyn

Bevarings og kassasjonsplan for Statens Næringsmiddeltilsyn

Bevarings og kassasjonsplan for Statens Næringsmiddeltilsyn

Innhold

1. Formål	3
2. Virkeområde	3
3. Innledning	3
3.1 Fremgangsmåte	4
3.2 Bevarings- og kassasjonsplanen – sammendrag	4
3.3 Oversikt over bevarings- og kassasjonsregler for SNT	4
4. Statens Næringsmiddeltilsyn	7
4.1 Historikk/Bakgrunn	7
4.1.1 Fra antikken frem til Sunnhetsloven av 1860	7
4.1.2 Sunnhetsloven av 1860	7
4.1.3 Næringsmiddeloven av 1933 og kjøttkontrollloven av 1957	8
4.1.4 Statlig samordning – opprettelsen av Statens Næringsmiddeltilsyn	8
5. Organisering	9
5.1 Kollegiet	9
5.2 SNTs Råd	9
5.3 SNTs Vitenskapelige Komite	10
5.4 Omorganisering	10
5.5 Det kommunale næringsmiddeltilsyn (KNT)	10
5.6 Regionalisering	11
6. Lovverk	11
7. Virksomhetsoppgaver	13
8. Internasjonale forpliktelser og samarbeid	14
9. Arkivet	15
10. Overordnet bevarings- og kassasjonsvurdering av SNT	16
10.1 Metode for vurdering av arkivmaterialet	16
10.2 Overordnet vurdering av Statens Næringsmiddeltilsyn	17
11. Bevarings- og kassasjonsvurdering av kontroll- og tilsynsdokumentasjon	20
11.1 Overvåkning, kartlegging og produkttilsyn med fremmedstoffer i næringsmidler	21
11.2 Næringsmiddelbasert sykdom	22
11.3 Import, eksport, markedsføring og omsetning av næringsmidler	23
11.4 Autorisering og godkjenning av virksomheter – kjøtt, fisk, egg, melk	24
11.5 Spesialserier – Tsjernoby-arkivet	25

1. Formål

Statens Næringsmiddeltilsyn (SNT) ble en del av det nyopprettede Mattilsynet i 2004. Som offentlig organ er Mattilsynet underlagt arkivloven. Formålet med arkivloven er bevaring og tilgjengeliggjøring for ettertiden. Arkivloven § 9 slår fast at offentlige arkivmateriale ikke kan kasseres uten at det skjer i samsvar med bestemmelser i forskrift, eller etter særskilt samtykke fra Riksarkivaren. Med hjemmel i arkivforskriften har Riksarkivaren gitt mer detaljerte kassasjonsregler. Etter arkivforskriften § 3-18 andre og tredje ledd, er bevaring og kassasjon definert slik:

Kassasjon betyr at arkivmateriale som har vært gjenstand for saksbehandling etter å ha hatt verdi som dokumentasjon, blir tatt ut av arkivet og slettet eller destruert.

Bevaring betyr at arkivmateriale oppbevares for framtiden og avleveres til arkivdepot. Materiale som kommer inn under bestemmelser for bevaring, kan således ikke kasseres.

Mattilsynet må ordne og avlevere arkivene etter SNT.

2. Virkeområde

Bevarings- og kassasjonsplanen skal gjelde for hele papirarkivet etter SNT. Det vil si arkivet ved Mattilsynets hovedkontor i Oslo. Planen inneholder bevarings- og kassasjonsregler over hva slags arkivmateriale som skal bevares og dermed avleveres, og hva som kan kasseres etter at Mattilsynets eget bruk er avsluttet. SNTs elektroniske fagsystemer er ikke omfattet av denne bevarings- og kassasjonsplanen. Fagsystemene ble en del av Mattilsynets fagsystem MATS. Det er laget bevarings- og kassasjonsplan for Mattilsynet som er godkjent av Riksarkivaren.

3. Innledning

Dette dokumentet inneholder en bevarings- og kassasjonsplan for arkivene etter Statens næringsmiddeltilsyn. Planen er et resultat av et bevarings- og kassasjonsprosjekt som har pågått fra høsten 2012 til våren 2013. Bevarings- og kassasjonsplanen er utarbeidet av Marit Vig og Mette Aas fra Mattilsynet med bistand fra Kjetil Vengstad og Frode Reime fra Stiftelsen Asta. Planen er basert på kartlegging og gjennomgang av SNTs arkiver.

Dokumentet oppfyller de kravene som stilles i Forskrift om offentlige arkiv av 11. desember 1998 nr. 1193 (Arkivforskriften) til bevarings- og kassasjonsregler og er basert på de anbefalte arbeidsmetodene fra Riksarkivaren. For deler av materialet er det foretatt bevarings- og kassasjonsvurdering med utgangspunkt i Rapport fra Bevaringsutvalget.

3.1 Fremgangsmåte

SNT ble etablert ved kongelig resolusjon den 29. januar 1988, og gitt forvaltningsmyndighet ved kongelig resolusjon den 29. april 1988. Myndighet ble overført fra ca. 15 kontrollorganer – man kan bl.a. nevne Meierilaboratoriet, Statens kvalitetskontroll for vegetabiliske konserver, Statens planteinspeksjon, Markedskontoret for poteter, Importutvalget for ost, Margarinkontrollen, Statens eggkontrollører, Hermetikkindustriens kontrollinstitutt, Statens institutt for folkehelse, Helsedirektoratet, Fiskeridirektoratet, Veterinærdirektøren og tre departementer. SNT var virksom til utgangen av 2003, da det ble en del av det nyopprettede Mattilsynet. SNT var lokalisert i Oslo. *SNT hadde kun ett forvaltningsnivå.*

3.2 Bevarings- og kassasjonsplanen – sammendrag

Innledningsvis presenteres SNTs historikk, organisering, virksomhetsoppgaver og arkiv. Deretter følger en beskrivelse av metodikken som er benyttet i utarbeidelse av denne planen. Denne metoden er hentet fra Bevaringsutvalgets rapport for 2002.

Videre følger en overordnet bevarings- og kassasjonsvurdering av arkivskaper. Denne vurderingen konkluderer med hva slags materiale som bør bevares for ettertiden, samt hva som bør vurderes nærmere for kassasjon. Disse kassasjonsvurderingene er samlet under et eget avsnitt: Bevarings- og kassasjonsvurdering av kontroll- og tilsynsdokumentasjon.

3.3 Oversikt over bevarings- og kassasjonsregler for SNT

Dette er et overordnet sammendrag av forslag til bevarings- og kassasjonsregler for SNTs arkiver. Oversikten er inndelt etter kategori og inneholder informasjon om arkivserier, hyllemeter, ytterår samt bevarings- og kassasjonsforslag. For nærmere informasjon om arkivet og vurderingene, se avsnitt om Overordnet bevarings- og kassasjonsvurdering av SNT og Bevarings- og kassasjonsvurdering av kontroll- og tilsynsdokumentasjon

Kategori (allment arkivskjema)	Format	Hyllemeter	Ytterår	Bevarings- og kassasjonsforslag
A – Møtebøker	Papir	1,5	1988-1993	Møtebøker bevares, jf. Arkivforskriften 3-20 b.
SNTs råd og kollegeium Nordisk drikkevannsgruppe		0,5	1988-1994	
B – Kopibøker	Papir	9,2	1988-2003	Kopibøker bevares, jf. Arkivforskriften § 3-20 d.

C – Journaler og journalregistre DocuLive elektronisk journal	Elektronisk		1988-2003	Elektroniske og innbundne journaler bevares, jf. Arkivforskriften § 3-20 e.
D – sakarkiv etter organets hovedsystem Sakarkiv etter saksnummer Sakarkiv etter nøkkel	Papir	47 50,7	1988-1997 1997-2003	Sakarkivet bevares etter at det er foretatt arkivbegrensning og kassasjon etter <i>Felles bevarings- og kassasjonsbestemmelser for statsforvaltningen</i> , med følgende unntak: - Overvåking, kartlegging og produkttilsyn av og med: - Plantevernmidler - Legemidler, vekstfremmende stoffer - Prosesshjelpemidler - Miljøgifter - Meldinger om sykdom - Import, eksport, markedsføring og omsetning av næringsmidler - Autorisering og godkjenning av virksomheter: - Kjøtt- og kjøttprodukter - Fisk- og fiskeprodukter - Egg- og eggprodukter - Melk og melkeprodukter - Herunder godkjenning av slakterier (gamle saker overtatt etter Landbruksdepartement

				et)
F - Spesialserier innenfor hver enkelt arkivskapers fagområde Tsjernobyl-arkivet	Papir	4	1986-1988	Spesialseriene bevarer i sin helhet etter at det er foretatt arkivbegrensning.

4. Statens Næringsmiddeltilsyn

4.1 Historikk/Bakgrunn

4.1.1 Fra antikken frem til Sunnhetsloven av 1860

Å sikre et lands borgere nok mat som ikke gir sykdom hører til samfunnets grunnleggende oppgaver. Overvåking av markedsplassen var en offentlig oppgave allerede i antikken. Aristoteles beskriver myndighetenes oppsyn med markedsplassen som grunnleggende for bystatens eksistens.

Regulering av, og kontroll med, maten for å hindre overføring av sykdom og forfalskning, har lange tradisjoner i Norge. Allerede før naturvitenskapen hadde klargjort mekanismen bak utbrudd av smittsomme sykdommer og forgiftninger kan en spore forståelse for sammenheng mellom folkehelse og matvarens tilstand. De eldste norske lover som var samlet rundt år 900 forbød folk å spise rått kjøtt og drikke blod fra selvdøde dyr. Næringsmiddelkontroll som markedskontroll skriver seg tilbake til middelalderen.

Matmarkedet representerte etter hvert et betydelig helseproblem. Dels pga. de hygieniske forholdene, men også fordi maten kunne være forfalsket med stoffer som kunne være helseskadelige. Det kom derfor etter hvert lover med krav til produksjon og omsetning av mat, bl.a. straffeloven av 1842. Kontrollen ble utført av politiet.

4.1.2 Sunnhetsloven av 1860

Den første lovgivningen som fastsatte nasjonalt kontrollsystem var lov av 16. mai 1860 om Sundhedscommissioner og om Foranstaltninger i Anledning af epidemiske og smittsomme Sygdommer. Loven går under navnet «Sunnhetsloven». Sunnhetsloven hadde som mål å regulere det man i dag kaller forebyggende helsearbeid.

Betydelig myndighet ble lagt til kommisjonen (senere de kommunale helseråd, nå kommunestyret). Det var konsum av animalske produkter som melk og kjøtt samt den uhygieniske slaktning av husdyr som representerte de store utfordringene. Sundhedscommisjonene/Helserådene knyttet derfor til seg veterinærkompetanse på et tidlig tidspunkt, som fikk ansvar for næringsmidlene.

Sunnhetsloven viste seg ikke å være tilstrekkelig som verktøy for å møte alle utfordringene. Overlegen for veterinærsaker i medicinalstyrelsen, Ole Olsen Malm, tok derfor initiativ til offentlig kjøttkontroll i Norge og innføring av Lov om kjøttkontroll. Denne loven hadde en dobbel funksjon – sikre befolkningen trygt kjøtt og bekjempe viktige dyresykdommer.

4.1.3 Næringsmiddeloven av 1933 og kjøttkontrolloven av 1957

Det ble nedsatt et utvalg i 1911 som skulle fremme forslag til ny lov, men den kom ikke før i 1933.

Det ble poengtert at drikkevann klart var å anse som et næringsmiddel. Drikkevann fikk egen paragraf i loven.

I årene som fulgte etter ny næringsmiddelov, var samordningstanken lite framtrædende i departementene. Til tross for at en overgripende lov ble gitt i 1933 for å dekke all mat, kom det likevel ny kjøttkontrollov i 1957 og en ny fiskekvalitetslov i 1959. I tillegg fremmet Landbruksdepartementet ny lov om margarinprodukter i 1948.

Landbrukskvalitetsloven ble fornyet flere ganger. Hotelloven og merkeloven fikk etter hvert omfattende hjemler for regelverk på næringsmiddelområdet. I 1970-årene var det således i alt fem departementer med et omfattende regelverksansvar på matområdet.

Et økende antall regelverk, og det store antall kontrollinstitusjoner forankret i fem departementer og i samtlige av landets 460 kommuner, gjorde at det var overmodent for en gjennomgang av næringsmiddelforvaltningen. Dette resulterte i Lov om samordnet næringsmiddelkontroll (Samordningsloven av 1980).

4.1.4 Statlig samordning – opprettelsen av Statens Næringsmiddeltilsyn

Samordningsloven var en lov med de gode intensjoner uten de nødvendige virkemidler.

Willoch-regjeringen satte i gang en gjennomgang av forvaltningen i 1981 og næringsmiddelområdet ble utpekt som særlig interessant.

Det ble arbeidet intenst med å få etablert en samordnet næringsmiddelforvaltning, og i 1987 ble det besluttet at Statens Næringsmiddeltilsyn (SNT) skulle etableres fra 1988. Ved kongelig resolusjon av 29. januar 1988 ble SNT vedtatt etablert. Dette var en forvaltningsmessig nyskaping ved at det var sammensatt av tjenestemenn fra flere departementer og direktorater og disse ble gitt myndighet til å fatte formelle vedtak. Man kan si at SNT var et kollegium med forvaltningsmyndighet. Fordi SNT ble opprettet for å unngå at departementene opptrådte ukoordinert, ble kollegiet direkte underlagt regjeringen og kunne derfor ikke instrueres av noen statsråd alene.

SNT ble gitt forvaltningsmyndighet ved kongelig resolusjon den 28. april 1988. Myndighet ble overført fra ca. 15 kontrollorganer. SNT skulle ha ca. 80 kommunale/interkommunale kontrolltater som sitt ytre apparat. Hovedprinsippet var at den løpende kontrollen med alle næringsmidler fortsatt skulle utføres lokalt – dvs at det fortsatt var et kommunalt ansvar. Næringsmiddelovgivningen skulle forvaltes av SNT, som skulle være et kompetanseorgan.

I 1993 startet diskusjonen om ikke tiden var moden for at SNT skulle bli et direktorat slik andre underliggende etater var, og ikke ha en spesiell styringsmodell som kollegiet hadde

vært. SNTs formelle status ble endret f.o.m. 1.1.1995, da det ble omdannet til et direktorat med delegert myndighet fra Landbruks-, Sosial- og Helsedepartementet.

5. Organisering

Gjennom opprettelsen av SNT ble det innført et nytt forvaltningsprinsipp i Norge. Dette at flere departement skulle utøve deler av sin myndighet i fellesskap hadde ingen tradisjon i norsk offentlig forvaltning.

SNT fungerte som et kollegialt styringsorgan hvor berørte departementer utøvet sin myndighet i fellesskap.

SNT lå formelt direkte under Kongen, dvs. Regjeringen, uten tilhørighet i ett enkelt departement. For å sikre de ansatte i organisasjonen en felles arbeidsgiver, ble det bestemt at Landbruksdepartementet skulle stå som administrativt departement og ha arbeidsgiveransvar for samtlige ansatte. Landbruksdepartementet ble også valgt til budsjettansvarlig.

SNT besto av et kollegium, en administrasjon og et råd.

5.1 Kollegiet

SNT-kollegiet ble opprettet ved kongelig resolusjon av 29. januar 1988. Samtidig ble styret for næringsmiddelkontrollen nedlagt. Kollegiet var på ti embetsmenn som representerte Fiskeridepartementet, Landbruksdepartementet og Sosialdepartementet, som var de tre departementene som forvaltet næringsmiddelovgivningen, samt Forbruker- og administrasjonsdepartementet, Miljøverndepartementet, Næringsdepartementet og Utenriksdepartementet. Kollegiets leder ble oppnevnt av Forbruker- og administrasjonsdepartementet på uavhengig grunnlag.

For at ikke de lovansvarlige departementene skulle komme i mindretall ved avstemninger fikk hvert av disse departementene to representanter hver. For å sikre at ingen av departementene skulle bli overkjørt av SNT, hadde representantene for disse departementene anledning til å bringe saker inn for sine respektive statsråder før endelig beslutning ble fattet. Dette var et utsettende veto. Lederen hadde tilsvarende rett til å kreve en sak utsatt.

5.2 SNTs Råd

Det ble etablert et rådgivende utvalg – SNTs Råd. Det var et forum for kommunikasjon mellom SNT og ulike interessesektorer i matproduksjonskjeden. Rådet besto av 30 medlemmer som representerte forskjellige næringsmiddelinteresser og miljøer, bl.a.

forbrukere, industri, handel og kontroll. Rådet behandlet spørsmål, prioriteringer og planer som gjaldt hele det offentlige næringsmiddeltilsynet, både saker av overordnet natur og enkeltstående saker av prinsipiell interesse. Rådets medlemmer skulle formidle synspunkter og informasjon fra berørte parter langs produksjonskjeden.

SNT hadde også utstrakt samarbeid med statlige institusjoner med forsknings- og utviklingskompetanse.

5.3 SNTs Vitenskapelige Komite

SNTs vitenskapelige komite ga vitenskapelige råd i spørsmål som angikk helserisikovurderinger i forbindelse med næringsmidler og kosthold. Komiteen var satt sammen av eksperter på ulike fagområder, som for eksempel smittestoffer, fremmedstoffer, næringsstoffer, biotoksiner, ny mat og matallergi. Komiteen hadde faste arbeidsgrupper på disse områdene, men behandlet også saker i plenum. Komiteens medlemmer kunne også brukes enkeltvis i hastesaker, enkeltsaker og lignende.

5.4 Omorganisering

I 1994 ble det satt i gang en omfattende omorganiseringsprosess og f.o.m. 1.1.1995 ble SNT forandret fra kollegium til direktorat og var dermed ikke lenger direkte underlagt regjeringen. Direktoratet var underlagt 3 departementer – Sosial- og helsedepartementet, Landbruksdepartementet og Fiskeridepartementet – innen deres respektive myndighetsområder. Forholdet mellom SNT og fiskeridirektoratet var regulert i en samarbeidsavtale.

Som et resultat av at det forelå dobbelthjemling mellom lovene, var det også overlappende ansvar mellom departementene.

Landbruksdepartementet var SNTs administrative departement.

Fra og med 1.1.1995 var SNT organisert i 3 avdelinger – Administrasjon, Forvaltning og Tilsyn. Avdelingene var inndelt i seksjoner. I tillegg var det 5 fagråder som rapporterte direkte til direktøren. Disse hadde et faglig koordineringsansvar for viktige områder for SNT – forvaltningsjuss, informasjon og samfunnskontakt, internasjonalt arbeid, utredningsoppgaver og kvalitetssikring.

5.5 Det kommunale næringsmiddeltilsyn (KNT)

Lov om samordnet næringsmiddelkontroll av 1978 slo fast at alle kommuner skulle ha et næringsmiddeltilsyn - et Kommunalt næringsmiddeltilsyn (KNT). KNT førte det utøvende tilsynet med all produksjon og frambud av næringsmidler innenfor statlig og kommunalt

ansvarsområde. De statlige tilsynsoppgavene ble derfor utført av KNT etter delegert myndighet fra SNT.

I det kommunale tilsynsarbeidet var KNTene selvstendige forvaltningsorganer med vedtaksmyndighet etter forskrift hjemlet i lovverket, eller etter delegert myndighet fra kommunen. Fylkesmannen var klageinstans i disse sakene.

De kommunale tilsynsoppgavene ble finansiert av kommunene og omfattet tilsyn med næringsmiddelbedrifter som ikke falt inn under statlig delegert tilsyn. Det statlige delegerte virksomhetstilsynet ble finansiert ved at KNTene mottok rammetilskudd fra SNT. SNT var klageinstans for de vedtak KNT fattet etter delegert myndighet fra SNT. KNTene var administrativt selvstendig og det var kommunene som hadde det fulle og hele administrative, økonomiske og juridiske ansvaret.

5.6 Regionalisering

Regjeringen vedtok 1. september 1999 å sette i gang et toårig prøveprosjekt med regionalisering av SNT. Prosjektets hovedmål var standardheving, harmonisering og effektivisering av næringsmiddeltilsynets virksomhet. Det var også et viktig mål å bedre styringsdialogen mellom SNT og KNT, samt å bedre veiledning, oppfølging, styring og koordinering av tilsynene, og å bedre samordning mellom KNTene og andre tilsynsorganer. Dette skulle gjøres gjennom et regionaliseringsprosjekt. Dette var et forsøk med 4 ulike måter å organisere SNTs virksomhet i forhold til de kommunale næringsmiddeltilsynene i regionene på.

Norsk institutt for by- og regionsforskning (NIBR) fikk våren 2001 i oppdrag å evaluere prøveprosjektet. De konkluderte i et notat i 2002 bl.a. med at de ikke hadde klart å vurdere hvorvidt opprettelsen av regionkontor hadde bidratt til økt belastning på ressursene eller frigjort ressurser i SNT sentralt. Det ble ikke lagt noe mer vekt på prøveforsøket, da Regjeringen Stoltenberg i slutten av juni 2001 fattet et vedtak som innebar en radikal omorganisering av matforvaltningen. Vedtaket fikk stor betydning for organiseringen av matforvaltningen når Mattilsynet ble etablert 1.1.2004.

6. Lovverk

Det er mange lover og forskrifter som regulerer eller kan regulere produksjon, behandling, merking, servering mv. av næringsmidler.

SNTs myndighet var hjemlet i følgende lover:

Næringsmiddellovene

Lov om, tilsyn med næringsmidler – 19. mai 1933 nr. 3

Lov om kvalitetskontroll med landbruksvarer mv – 17. juni 1932 nr. 6

Lov om slakterier, kjøttindustri og offentlig kjøttkontroll mv – 12. april 1957 nr. 2

Lov om kvalitetskontroll med fisk og fiskevarer – 28. mai 1959 nr. 12

Lov om samordnet næringsmiddelkontroll – 17. mars 1978 nr. 6

I tillegg berørte følgende lover SNTs virksomhet, noe som dokumenterer at lovgivningen som berørte næringsmidler var svært variert:

Helselovgivningen

Lov om kommunalhelsetjenesten – 19. november 1982 nr. 66

Lov om helsemessig beredskap – 2. desember 1955 nr. 3

Smittevernloven – 5. august 1994 nr. 55

Kommunale helse-/næringsmiddelforskrifter

Merking og markedsføring

Lov om merking av forbruksvarer – 18. desember 1981 nr. 90

Markedsføringsloven – 16. juni 1972 nr. 47

Hvalfangst og Landbruk

Hvalloven – 16. juni 1937 nr. 7

Potetmjølloven – 16. juni 1939 nr. 10

Handel- og konkurranselovgivning

Konkurranseloven – 11. juni 1993 nr. 65

Handelsloven – 6. juni 1980 nr. 21

Straffeloven – 22. mai 1902 nr. 10

Svalbardloven – 17. juli 1925 nr. 11

Diverse lovgivning

Lov om overnattings- og serveringssteder (Hotelloven) – 3. juni 1983 nr. 52

Produktkontrollloven – 11. juni 1976 nr. 19

Sjødyktighetsloven – 9. juni 1903 nr. 7

Lov om arbeidsvern og arbeidsmiljø mv. – 4. februar 1977 nr. 4

Petroleumsloven – 22. mars 1985 nr. 11

Genteknologiloven – 2. april 1993 nr. 38

SNT fikk overført myndighet til å fatte enkeltvedtak hjemlet i disse lovene, men myndighet til å fastsette forskrifter lå i departementene. Dette gjaldt også for avgifter.

SNT var tildelt myndighet i forhold som angikk tilsyn med næringsmidler i de ovennevnte lover. Myndigheten gjaldt alle spørsmål som omfattet folkehelse og forbrukervern i samtlige lover.

7. Virksomhetsoppgaver

SNT hadde en viktig rolle mht. gjennomføring av en helhetlig mat- og ernæringspolitikk. For å forvalte næringsmiddelovngivningen og føre tilsyn med at den ble etterlevd, hadde man et offentlig næringsmiddeltilsyn som besto av tre elementer: SNT, det kommunale næringsmiddeltilsynet og Fiskeridirektoratets kontrollverk. I tillegg hadde det offentlige næringsmiddeltilsynet en rekke viktige samarbeidspartnere.

SNT forvaltet næringsmiddelovngivningen, utarbeidet utkast til forskriftsendringer, fattet enkeltvedtak inkludert klagesaksbehandling og fastsatte utfyllende bestemmelser.

SNT hadde ikke noe eget kontrollapparat og derfor heller ingen ytre etat. Kontrollen ble utført av de kommunale næringsmiddeltilsynene (KNT). KNTene var en del av den kommunale forvaltning og derfor juridisk adskilt fra den statlige forvaltningen, dvs. SNT.

SNT skulle føre tilsyn med KNTs utøvelse av myndighet i forhold til norsk forvaltningsrett, retningslinjer angitt i næringsmiddelregelverket og instruksjer/anbefalinger gitt av SNT.

SNT hadde ansvar for tilsyn med alle slakterier, næringsmiddelvirksomheter som produserte animalske næringsmidler i henhold til EØS-baserte forskrifter, næringsmiddelvirksomheter som omsatte for mer enn kr. 20 millioner årlig og kontroll av importerte næringsmidler, herunder kjøtt. Tilsynet ble foretatt lokalt av KNT etter delegert myndighet fra SNT.

SNT var et kompetanse- og veiledningsorgan for det kommunale næringsmiddeltilsynet.

SNT var også tillagt forvaltningsansvaret for kosmetikklovgivningen underlagt Sosial- og helsedepartementet.

Andre oppgaver:

- Utvikle systemer for – og samordne – arbeidet som ble utført i det offentlige næringsmiddeltilsynet.
- Ivareta det statlige næringsmiddeltilsyn.
- Autorisere næringsmiddelvirksomheter.
- Utvikle og utarbeide nasjonalt regelverk.
- Påvirke internasjonalt regelverk ved å fremme norske synspunkter i nordiske fora, i EU-kommisjonens arbeidsgrupper og komiteer og i FN organets Codex Alimentarius.
- Innarbeide EØS-regelverk i norsk regelverk
- Initiere og administrere kartlegging og overvåkning av fremmedstoffer, smittestoffer, naturlige gifter og næringsstoffer i maten.
- Behandle saker etter lover og forskrifter som SNT forvalter. Klageinstans for de vedtak kommunale næringsmiddeltilsyn eller andre fatter etter delegert myndighet fra SNT.
- Ta stilling til om matvarer kan være helseskadelige – etter råd fra SNTs vitenskapelige rådgivere.
- Samarbeide med myndigheter langs produksjonskjeden jord/fjord til bord og med andre myndigheter.
- Ha en aktiv og troverdig kommunikasjon med forbrukerne og andre viktige interessegrupper.

8. Internasjonale forpliktelser og samarbeid

Det var og er en rekke internasjonale organisasjoner og avtaler som legger premisser for forvaltningen av mattrygghetsområdet.

EØS-avtalen og WTO-avtalen:

Det er to internasjonale forpliktelser som Norge har påtatt seg som legger føringer for hvordan man utformer landets næringsmiddelregulering – EØS-avtalen og WTO-avtalen (tidligere GATT).

Disse to avtalene er et omfattende regelverk som regulerer den internasjonale handelen..

EØS-avtalen er den største og mest inngripende avtalen Norge har inngått og medfører at den norske næringsmiddelregulering må tilpasses EUs regelverk.

SPS-avtalen (The WTO Agreement of Sanitary and Phytosanitary Measures):

SPS-avtalen har som målsetting å hindre at det stilles urimelige og ikke faglige begrunnede krav i samarbeid med internasjonal handel med mat, planter og dyr. Matvarer som produseres i samsvar med retningslinjer og standarder fra Codex (OIE for dyrehelse og IPPV for plantehelse) skal aksepteres i internasjonal handel. SPS-avtalen gir anbefalinger som Norge legger vekt på å følge opp.

Codex Alimentarius:

Codex Alimentarius er en internasjonal organisasjon for fastsetting av grenseverdier for skadelige stoffer i mat. Målet med Codex-arbeidet er å lette handel med matvarer internasjonalt gjennom utarbeidelse av internasjonale standarder og generelle regler for matvarer og matvareproduksjon. Codex-standarder er ikke rettslig bindende, men alle medlemsland er sterkt anmodet om å implementere de som nasjonal regelverk.

Nordisk samarbeid:

Det nordiske samarbeidet har tradisjon fra 1948 da Nordisk Metodikkomite for levnedsmidler ble etablert.

I 1971 ble Nordisk Ministerråd etablert og derigjennom et formalisert samarbeid mellom regjeringene i de nordiske land og den politiske ledelsen av de sjølstyrte områdene Færøyene, Grønland og Åland. På matområdet ble samarbeidet formalisert i 1978 gjennom etableringen av PNUN (Permanent Nordisk Utvalg for Næringsmiddelspørsmål). På grunn av matområdets ulike tilknytning til forvaltningene i de nordiske landene, ble det vanskelig å etablere et eget ministerråd og utvalget ble underlagt Samarbeidsministrene i Norden. I 2001 ble det etablert et eget Ministerråd for fiske, jord- og skogbruk og næringsmidler.

9. Arkivet

Arkivene etter SNT omfatter om lag 113 hm. Dette anslaget er basert på egen kartlegging av arkivet ved Mattilsynets hovedkontor i Oslo. Fra 1988 frem til 1997 var arkivet organisert uten arkivnøkkel. Før arkivnøkkel ble innført i 1997 ble sakene arkivert kronologisk etter saksnummer.

Arkivnøkkelen som ble tatt i bruk i 1997 er basert på Riksarkivets fellesnøkkel for statsforvaltningen. Klasse 0, 1 og 2 består således av organisasjon og administrasjon, økonomi og stillinger og personell, mens klassene 3 – 7 er forbeholdt SNTs fagsaker:

- Klasse 3: Regelverksutforming

- Klasse 5: Overvåkning, kartlegging og produkttilsyn
- Klasse 6: Virksomheter
- Klasse 7: Samordning og kompetanse i det offentlige næringsmiddeltilsynet.

Klasse 5 utgjør den største delen av arkivet, mens klasse 4 ikke har vært tatt i bruk.

10. Overordnet bevarings- og kassasjonsvurdering av SNT

10.1 Metode for vurdering av arkivmaterialet

Riksarkivaren oppnevnte i 2000 et utvalg som skulle vurdere hovedprinsipper og tilnæringsmåter for bevaringsarbeid av offentlige arkiv. Utvalget avsluttet sitt arbeid i 2002 og la fram *Rapport fra Bevaringsutvalget* (Riksarkivaren, Oslo 2002). Rapporten foreslår prinsipper, kriterier og arbeidsmetode for bevaring og kassasjon av arkivmateriale. Denne rapporten er benyttet i utarbeidelsen av bevarings- og kassasjonsregler for SNTs arkivmateriale.

Bevaringsrapporten påpeker at kassasjon av offentlig arkivmateriale som en hovedregel skal gjøres ut fra samfunnsøkonomiske hensyn. Kostnadene ved kassasjon skal ikke overskride utgiftene til en uavkortet bevaring av materialet. Med hensyn til kostnadsaspektet bør man ta utgangspunkt i en bevarings- og kassasjonsvurdering på makronivå. Man vurderer arkivskapere, arkiver eller arkivserier med tanke på bevaring og kassasjon, fremfor enkeltdokumenter og for små enheter. En makrovurdering innebærer en overordnet beskrivelse av arkivskapers virksomhet og funksjoner. Målet er å komme fram til hvilke funksjoner det er viktig å dokumentere og hvor disse blir dokumentert. Det er likevel nødvendig å gå inn i arkivmaterialet for å kunne vurdere bevaring og kassasjon. Behovet kommer tydelig fram i forhold til vurdering av arkivets informasjonsverdi.

Bevaringsrapporten har tatt utgangspunkt i fire bevaringsformål som arkivmaterialet skal vurderes mot. Formålene springer ut fra Lov av 4. desember 1992 nr. 126 om arkiv (Arkivloven) sin formålsparagraf og er tilknyttet ulike kriterier.

Formål 1 (F1) Dokumentasjonsverdi

Man skal dokumentere offentlige organers funksjon i samfunnet, utøvelse av myndighet og rolle i forhold til det øvrige samfunn og samfunnsutviklingen.

Tilhørende kriterier: Administrativt nivå, saksbehandlingstype, saksbehandlingsledd, ekstraordinære/ordinære aktiviteter, pionervirksomhet, primær/internfunksjon i virksomheten.

Formål 2 (F2): Informasjonsverdi

Man skal bevare materiale som gir informasjon om forhold i samfunnet på et gitt tidspunkt og som belyser samfunnsutviklingen. Her vil det også være snakk om informasjon som går utover virksomhetens funksjon og virke.

Tilhørende kriterier: tidsspenn/kontinuitet, omfang, informasjonstetthet og tematisk variasjon, lenkbarhet med annet materiale, kreative egenskaper og alder.

Formål 3 (F3): Rettigheter og plikter I

Man skal dokumentere arkivskapende virksomheters rettigheter og plikter i forhold til det offentlige og hverandre.

Tilhørende kriterier: saksbehandlingens konsekvenser og hjemmelsgrunnlag.

Formål 4 (F4): Rettigheter og plikter II

Man skal dokumentere arkivskapende virksomheters rettigheter og plikter i forhold til andre instanser.

Tilhørende kriterier: Organets administrative og driftsmessige behov.

Formålene skal vurderes trinnvis fra F1-F4. Faller materiale inn under kriteriene for bevaring i F1 og F2 skal det bevares for ettertiden, enten i sin helhet eller i form av prøver. Hvis materiale bevares etter F3 eller F4 er det ofte snakk om en tidsbegrenset oppbevaring. Materialet kan kasseres når det ikke lenger er gyldig som juridisk dokumentasjon eller det har tapt sin verdi for arkivskaper. I noen tilfeller kan dette være et behov som kan bestå over lang tid, noe som kan tilsi langvarig bevaring.

I tillegg skisserer Bevaringsrapporten enkelte tilleggskriterier som skal vurderes uavhengig av de ulike bevaringsformålene. Det mest relevante er kriteriet knyttet til redundans/unikhet. Hvis dokumentasjonen finnes flere steder, skal man bestrebe seg på å bevare den kun på ett sted. I tillegg må materialets kontekstinformasjon tas i betraktning når man vurderer redundans.

10.2 Overordnet vurdering av Statens Næringsmiddeltilsyn

F1 Vurdering av dokumentasjonsverdien for organets samfunnsvirksomhet

SNT utførte både utredende, besluttende og ekspederende saksbehandling. Utredende og besluttende saksbehandling ble først og fremst utført i forbindelse med forvaltning av næringsmiddellovgivningen. Dette innebar spesielt utarbeidelse av utkast til forskriftsendringer og andre utfyllende bestemmelser i henhold til næringsmiddellovgivning.

SNT skulle dessuten påvirke det internasjonale regelverket og fremme norske synspunkter i internasjonale sammenhenger. EU ved deltagelse i arbeidsgrupper og stående komiteer under Kommisjonen og i Codex Alimentarius. SNT hadde videre ansvaret for å innarbeide EØS-regelverket i det norske regelverket.

Som nevnt hadde ikke SNT noen ytre etat, og den lokale kontrollen ble ivaretatt av de kommunale næringstilsynene. Saksbehandlingen i forbindelse med denne virksomheten var både utredende og ekspederende. SNT utviklet retningslinjer for de kommunale næringstilsynene, samtidig som det ble ført en mer rutinepreget kontroll av det enkelte KNTenes arbeid. Tilsyns- og kontrolloppgavene de kommunale næringsmiddeltilsynene gjennomførte har utført kjennetegnes med mange enkeltsaker og ekspederende saksbehandling. Disse oppgavene var regelstyrte, utfallet ofte forhåndsdefinert og aktualiteten kortvarig.

SNT mottok betydelige mengder rapporter fra kommunale myndigheter vedrørende tilsyn med næringsmiddelvirksomheter som produserte animalske næringsmidler. Den samme ordningen gjaldt for kontroll av importerte næringsmidler. Fellesnevneren er at materialet i stor grad består av regelbundet og ekspederende saksbehandling, hvor aktualiteten er kortvarig. SNT var klageinstans for saker hvor myndigheten var delegert lokalt.

F2 Vurdering av materialets informasjonsverdi

SNTs virksomhet strakk seg over en relativt kort periode på 16 år, men virksomhetsoppgavene som var tillagt organet hadde eksistert i lang tid fordelt på andre institusjoner. Etableringen av SNT sammenfaller med en overordnet tendens hvor flere mindre statlige og kommunale enheter ble samlet i større tilsyns- og kontrollorganer. Dette innebar ikke bare at staten i større grad tok ansvar over tilsyn med næringsmidlene, men også en innstramning og utvidelse av regelverket. Før opprettelsen av SNT i 1988 hadde fem ulike departementer hatt ansvaret for områdene som nå tilfalt det nye tilsynet.

Materialet gir videre innsyn i hvordan det norske regelverket har blitt utformet over tid, og hvordan det norske regelverket ble tilpasset EØS-bestemmelsene.

F3 og F4

Vurdering av dokumentasjonsverdien for personers og virksomheters rettigheter og plikter.

Dokumentere arkivskapende virksomheters rettigheter og plikter i forhold til andre instanser.

En del av saksbehandlingen SNT utførte er knyttet til tilsyn, kontroll og kvalitetssikring av produkter og produsenter. Dette er materiale som har begrenset juridisk og administrativ gyldighet over tid.

Konklusjon

Besluttende og utredende saksbehandling bør bevares for ettertiden. Dette gjelder forvaltning av næringsmiddelovgivningen og tilsynets innspill til internasjonale bestemmelser. Det samme gjøres gjeldende for saksbehandling som har oppstått i forbindelse med utviklingen av kontrollrutiner og retningslinjer for de lokale næringsmiddeltilsynene.

SNTs kontroll med de lokale tilsynene bør bevares for ettertiden, siden dette dokumenterer en viktig side av SNTs virksomhet. Dette materialet er til dels rutinepreget, men viser samtidig hvordan de lokale tilsynene arbeidet. Det må antas at dette i liten grad er dokumentert andre steder enn SNTs arkiver, og utgjør dessuten kun en liten del av den samlede arkivmengden.

Materialet inneholder imidlertid også betydelige mengder rutinepreget og regelbundet saksbehandling som er av kortvarig gyldighet og relevans. Dette bør kasseres, og det er utarbeidet forslag til dette nedenfor.

For egenforvaltningssakene bør det foretas arkivbegrensning og kassasjon etter *Riksarkivarens fellesbestemmelser for bevaring og kassasjon for statsforvaltningen*.

11. Bevarings- og kassasjonsvurdering av kontroll- og tilsynsdokumentasjon

På de påfølgende sidene følger oversikter over materiale knyttet til tilsyns- og kontrolloppgaver. Fellesnevneren for materialet er at saksbehandlingen bærer preg av å være ekspederende og har begrenset juridisk og administrativ gyldighet.

Videre kjennetegnes materialet av at:

- Det bærer preg av å være lite i bruk.
- Det består av mange kortvarige enkeltsaker hvor saksforholdet for lengst er avsluttet.
- Det finnes lite originaldokumenter, det meste består av kopier og gjenparter.
- Stor andel av passivt mottatt materiale (det har ikke vært gjenstand for saksbehandling).

Oversiktene er inndelt etter saksområdene, og gir informasjon om arkivmateriale målt i hyllemeter, ytterår, informasjon om innhold, en kort vurdering og et bevarings- og kassasjonsforslag.

11.1 Overvåkning, kartlegging og produkttilsyn med fremmedstoffer i næringsmidler

Omfang	7,6 hyllemeter
Ytterår	1988 – 2003
Ordning	<p>Statens næringsmiddeltilsyn hadde det overordnede ansvaret for kontroll med innholdet av skadelige stoffer i næringsmidler. Det innebar kontroll med plantevernmidler, legemidler, vaskemidler og miljøgifter. Utførelsen av oppgavene var delegert til de kommunale næringsmiddeltilsynene.</p> <p>Ordningen innebar målinger og analyser av innholdet av skadelige stoffer i kategoriene som nevnt ovenfor. Videre ble det foretatt kontroll av produsenter og produksjonsmetoder, og det ble foretatt kontroll med importerte produkter.</p> <p>SNT arbeidet med berørte departementer om utvikling av metodikk og rutiner for kontroll med fremmedstoffer.</p>
Innhold	<p>Materialet består i stor grad av dokumentasjon om innholdet av fremmedstoffer i næringsmidler, som prøveresultater, målings- og analyserapporter, import- og eksportanalyser, samt inspeksjonsrapporter. Dette kan eksempelvis være målinger av forekomsten av legemidler og hormoner i matvarer, eller kartlegging av miljøgifter i næringsmidler. Videre består materialet i godkjenninger av nivået av fremmedstoffer i næringsmidler, som for eksempel plantevernmidler og vaskemidler.</p>
Vurdering	<p>Innholdet kjennetegnes i all hovedsak av å være ekspederende og rutinepreget, og fremstår som både ensartet og forutsigbar. Materialet har kortvarig administrativ og juridisk verdi. Noe av innholdet består av utredende saksbehandling, som utarbeidelse av metodikk og lignende.</p>
Forslag	<p>Materiale med ekspederende og rutinemessig preg kasseres når det har gått ut av administrativ bruk. Saksbehandling av prinsipiell art, som utarbeidelse av metodikk for kontroll av næringsmidler og fremmedstoffer bevares.</p>

11.2 Næringsmiddelbasert sykdom

Omfang	6 hyllemeter
Ytterår	1988 – 2003
Ordning	SNT hadde det nasjonale ansvaret for å videreformidle funn av bakterier og sykdom i importerte matvarer til internasjonale overvåkningsorganer, som for eksempel EFTA Surveillance Authority. Kontrollen ble foretatt av lokale myndigheter som innrapporterte funn av sykdom og bakterier til SNT, som igjen videreformidlet informasjonen. Videre mottok SNT rapporter fra internasjonale myndigheter, såkalte "consumer alerts".
Innhold	Materialet består av innsendte rapporter om funn av sykdom og bakterier i matvarer fra lokale kontrollmyndigheter. Dette ble videredistribuert til internasjonale myndigheter som nevnt ovenfor. Videre består materialet av mottatte rapporter fra internasjonale kontrollmyndigheter.
Vurdering	Materialet er i all hovedsak passivt mottatt og videredistribuert, og består i rutinepreget saksbehandling. Videre har materialet kortvarig administrativ og juridisk relevans.
Forslag	Materialet kan kasseres i sin helhet.

11.3 Import, eksport, markedsføring og omsetning av næringsmidler

Omfang	11 hyllemeter
Ytterår	1988 – 2003
Ordning	<p>SNT hadde det overordnede ansvaret for at innholdet av næringsmidler i importerte og eksporterte matvarer ikke overskred ulovlige verdier, og at markedsføring og omsetning av næringsmidler foregikk i henhold til regelverket. SNT delegerte myndigheten til KNT, som utførte kontrollen lokalt. Ordningen omfattet også kontroll med innholdet i kosmetikk og godkjenning av markedsføring og import av kosmetikk. Fiskeridirektoratet førte tilsyn med fisk- og fiskeriprodukter for eksport.</p>
Innhold	<p>Materialet består i all hovedsak av innsendt dokumentasjon fra kommunale tilsyn, som saksbehandling knyttet til enkeltsøknader om importtillatelse og sertifisering for eksport. Videre består det i attester fra helsemyndigheter om innholdet av næringsmidlene i kategoriene som nevnt ovenfor. Materialet består også av klager på uriktig markedsføring, og det ble foretatt kontroll med at produktmerking var i henhold til varedeklarasjonen. Videre foreligger det godkjenninger av innhold og ingredienser i kosmetikk.</p> <p>Materialet inneholder også prinsipielle vedtak på saker som fremstår som mer spesielle. Det foreligger også klager på vedtak.</p>
Vurdering	<p>Saksbehandlingen kjennetegnes av å være ekspederende og rutinemessig. Informasjonen er ensartet, forutsigbar og repeterende. Materialet har videre kortvarig administrativ og juridisk relevans. Deler av saksbehandlingen består i prinsipielle vedtak og klager som i større grad har medført utredende saksbehandling.</p>
Forslag	<p>Ekspederende og rutinepreget materiale kan kasseres i sin helhet når det er gått ut av administrativ bruk. Prinsipielle vedtak og klager som har medført utredende saksbehandling bevares.</p>

11.4 Autorisering og godkjenning av virksomheter – kjøtt, fisk, egg, melk

Omfang	25,4 hyllemeter
Ytterår	1950 – 2003
Ordning	<p>SNT delegerte myndighet over kontroll med produsenter og virksomheter som tilvirket kjøtt kjøttprodukter, fisk og fiskeprodukter, egg og eggprodukter, melk og melkeprodukter til de kommunale næringsmiddeltilsynene.</p> <p>Dette innebar kontroll med at produsentene fulgte de til enhver tid gitte retningslinjer SNT utarbeidet. KNTene ga tillatelse til drift, hadde tilsyn med anlegg og lokaler og gjennomførte jevnlig inspeksjoner av virksomhetene.</p> <p>Videre har SNT arvet arkiver etter Landbruksdepartementets veterinæravdeling om godkjenning av slakterier. Ordningen er lik den SNT senere fikk ansvaret for om autorisering av virksomheter.</p>
Innhold	<p>Statens næringsmiddeltilsyn mottok betydelige mengder dokumentasjon fra lokale tilsynsmyndigheter vedrørende autorisasjon av produsenter og virksomheter som nevnt ovenfor.</p> <p>Materialet inneholder lokale myndigheters vurderinger og godkjenninger, som tilsyn med virksomhetene, autorisasjonsvurderinger, dispensasjoner fra reglement, godkjenning av drift og driftsendringer og kontroll med anlegg og lokaler.</p>
Vurdering	<p>Materialet kjennetegnes av å være ekspederende og rutinemessig. Informasjonen er ensartet og forutsigbar, og har i tillegg kortvarig administrativ og juridisk relevans.</p>
Forslag	<p>Materialet kan kasseres i sin helhet når det er ute av administrativ bruk.</p>

11.5 Spesialserier – Tsjernobyl-arkivet

Omfang	4 hyllemeter
Ytterår	1986
Ordning	<p>I forbindelse med uforutsette hendelser med konsekvenser for Norge, har norske myndigheter måtte gjennomføre ekstraordinære tiltak. For tilsyn med næringsmidlene ga dette seg utslag i forbindelse med Tsjernobyl-ulykken.</p> <p>Tsjernobyl-ulykken innebar behov for tiltaksplaner for å finne ut av hvilken virkning utslipp av radioaktivt nedfall hadde på norske næringsmidler. Dette innebar målinger og innrapportering til nasjonale myndigheter.</p>
Innhold	Arkivet består av rapporter og målinger av radioaktivt nedfall i norske næringsmidler og tiltaksplaner ved funn.
Vurdering	Tsjernobyl-ulykken og konsekvensene den hadde representerer en ekstraordinær hendelse i norsk historie. Foruten Sovjetunionen var Norge blant landene som ble hardest rammet. Materialet bidrar til å dokumentere tiltakene som ble gjennomført av norske myndigheter i en historisk unik situasjon.
Forslag	Materialet bevares i sin helhet.